

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

20 noiembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Vladimir Timofti,

Judecători – Victor Boico, Nadejda Toma, Anatolie Țurcan, Ion Guzun,

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatului Căilean Constantin, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2018, emisă în cauza penală în privința lui

*Căilean Constantin XXXXX, născut
la XXXXX, originar din XXXXX.*

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță:

de la 21.08.2014 – până la 05.04.2017

instanța de apel:

de la 16.05.2017 – până la 15.05.2018

instanța de recurs ordinar:

de la 06.08.2018 – până la 20.11.2018.

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală, legal executată.

A C O N S T A T A T:

1. Prin rechizitoriu, Căilean Constantin a fost pus sub învinuire de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 188 alin. (2) lit. f) Cod penal.

1.1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul central din 05 aprilie 2017, Căilean Constantin a fost recunoscut vinovat și condamnat, după cum urmează:

- în baza art. 152 alin. (1) Cod penal la 2 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis;

- în baza art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal la 5 ani și 6 luni închisoare, fără amendă, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

În baza art. 84 alin. (1) Cod penal, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, pentru concurs de infracțiuni, lui Căilean Constantin i-a fost

stabilită pedeapsa definitivă de 6 ani închisoare, fără amendă, cu executare în penitenciar de tip semiînchis.

S-a admis acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Boșca Petru, cu încasarea în beneficiul acestuia, de la Căilean Constantin, a sumei de 17000 lei cu titlu de prejudiciu material.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Căilean Constantin, la 28.04.2014, aproximativ în jurul orei 15:30, aflându-se lângă cimitirul situat în XXXXX, în cadrul conflictului iscat între el și Boșca Petru, l-a apucat pe ultimul de gât și i-a aplicat o lovitură cu pumnul în față, în rezultatul căreia i-a cauzat, conform raportului de expertiză medico-legală nr. XXXXX din XXXXX, leziuni corporale care se califică ca vătămare corporală medie și, în același timp, i-a smuls de la gât lăntișorul din aur cu masa de 27 gr., cu tot cu cruciulița din aur cu masa de 7 gr., în valoare totală de 17000 lei, după care cu bunurile sustrase a părăsit locul comiterii infracțiunii, însușind bunurile, prin ce i-a cauzat cet. Boșca Petru un prejudiciu material considerabil, în sumă totală de 17000 lei.

3. Împotriva sentinței primei instanțe din 05 aprilie 2017 au declarat apeluri avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatului Căilean Constantin și partea vătămată Boșca Petru.

- avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatului Căilean Constantin, prin apel declarat la 12 aprilie 2017, a solicitat casarea parțială a sentinței, cu achitarea lui Căilean Constantin pe învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. b) Cod penal;

- partea vătămată Boșca Petru, prin apelul declarat la 07 iunie 2017, a solicitat repunerea în termenul de declarare a apelului, casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie dispusă încasarea în contul său, de la Căilean Constantin, a următoarelor sume de bani: 1626, 94 cu titlu de cheltuieli pentru tratament; 20000 lei cu titlu de prejudiciu moral; 17000 lei cu titlu de prejudiciu material.

3.1. În argumentarea cererii depuse, avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatului Căilean Constantin a invocat că din declarațiile martorilor acuzării nu reiese faptul că inculpatul a comis infracțiunea de jaf, iar însăși partea vătămată Boșca Petru a declarat că nu ține minte circumstanțele în care a pierdut lăntișorul, presupus a fi sustras de către inculpat.

3.2. În argumentarea cererii depuse, partea vătămată Boșca Petru a invocat următoarele motive:

- solicitarea de repunere în termen a apelului este condiționată de faptul că a lipsit la examinarea cauzei în prima instanță și la pronunțarea sentinței, nefiind informat despre adoptarea ultimei, din considerent că în permanență se află peste hotarele țării și nu a primit o careva copie de pe sentință;

- prima instanță, adoptând soluția în latura civilă, a omis să se expună asupra pretențiilor față de inculpat, privind încasarea sumei de 1626,94 lei cu titlu de cheltuieli pentru tratament și a sumei de 20000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2018, apelul declarat de către avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatului a fost respins, ca nefondat, iar apelul declarat de către partea vătămată Boșca Petru a fost respins, ca depus peste termen.

4.1. În motivarea soluției adoptate, referindu-se la criticile invocate de către avocatul inculpatului Căilean Constantin, instanța de apel le-a apreciat ca fiind neîntemeiate și a constatat că nu există temeii de apreciere critică atât a declarațiilor părții vătămate, cât și ale martorilor, care sunt consecvente, corespund declarațiilor date la urmărirea penală, coroborează reciproc și cu celelalte probe prezentate și verificate în cadrul cercetării judecătorești. În acest context, instanța de apel a menționat că declarațiile părții vătămate Boșca Petru atestă atât aplicarea loviturii de către inculpatul Căilean Constantin, cât și sustragerea comisă de către inculpat, declarații care coroborează cu cele ale martorilor Panuța Victor, Boșca Vadim, Samson Andrei, Panuța Pavel, Jumir Valerii și Lari Ștefan. Reieșind din acest considerent, instanța de apel a constatat că este neîntemeiată solicitarea apelantului privind achitarea inculpatului Căilean Constantin, de sub învinuirea comiterii infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (2) lit. f) Cod penal, or la materialele cauzei au fost administrate suficiente probe pertinente și concludente, prin care se demonstrează vinovăția inculpatului.

În acest context, instanța de apel s-a raliat la constatările primei instanțe, pe care le-a considerat legale și întemeiate și a considerat că declarațiile inculpatului just au fost apreciate critic la examinarea cauzei în prima instanță, reieșind din faptul că sunt lipsite de veridicitate și au fost date cu scopul evitării răspunderii penale, fiind în contradicție cu întregul ansamblu probatoriu în cauză, care a combătut cu desăvârșire versiunea înaintată de inculpat. În acest sens, instanța de apel a dat o apreciere critică motivelor invocate de apelant și a menționat că versiunea apărării este una declarativă, nefiind aduse probe în susținerea alegației, potrivit căreia

însăși partea vătămată a susținut necunoașterea circumstanțelor în care a pierdut lăntișorul de aur.

4.2. Referindu-se la apelul declarat de către partea vătămată Boșca Petru, instanța de apel l-a apreciat ca fiind depus peste termen. În acest sens, instanța de apel a constatat că sentința a fost pronunțată public la 05 aprilie 2017 (f.d. 100-113, vol. II), iar partea vătămată a declarat apel la 07 iunie 2017 (f.d. 132-133, vol. II), depășind termenul legal de atac al sentinței.

Instanța de apel a considerat nefondate argumentele apelantului, invocate în susținerea solicitării de repunere a apelului în termen, în acest sens fiind constatat că potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată în prima instanță din 23.03.2017, când s-a oferit inculpatului ultimul cuvânt și s-a amânat pronunțarea sentinței redactate pentru 05 aprilie 2017, atât partea vătămată Boșca Petru, cât și avocatul său Gînga Denis nu au fost prezenți, deși au fost legal înștiințați despre data și ora petrecerii ședinței.

Totodată, instanța de apel a considerat relevant că partea vătămată Boșca Petru, prin cerere, a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa, iar avocatul care i-a apărat interesele a fost prezent la examinarea cauzei în prima instanță și urma să se informeze despre ședințele ulterioare, având în vedere prevederile procesual-penale, potrivit cărora partea prezentă la un termen de judecată nu mai este citată pentru termenele ulterioare, chiar dacă va lipsi la vreunul dintre aceste termene.

5. Decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2018, pronunțată integral la 26 iunie 2018, a fost atacată la 02 iulie 2018 cu recurs ordinar de către avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatului Căilean Constantin, care a solicitat casarea totală a acesteia, cu dispunerea rejudecării cauzei.

În argumentarea cererii depuse, recurentul a reiterat motivele invocate în apel și anume că din declarațiile martorilor acuzării nu reiese faptul că inculpatul a comis infracțiunea de jaf, iar însăși partea vătămată Boșca Petru a declarat că nu ține minte circumstanțele în care a pierdut lăntișorul, presupus a fi sustras de către inculpat și suplimentar a invocat că instanța de apel a examinat apelul apărării în lipsa inculpatului Căilean Constantin, invocând existența dosarului de căutare în privința ultimului, deși un astfel de dosar nu a fost pornit, la dosar fiind prezentă doar încheierea privind aducerea silită a ultimului.

6. Referință asupra recursului declarat, a fost depusă de către procurorul în secția reprezentarea învinuirii în Curtea Supremă de Justiție,

Sergiu Crijanovschi, prin care a susținut dispunerea inadmisibilității recursului, ca fiind vădit neîntemeiat.

6.1. Referință asupra recursului declarat, a fost depusă și de către avocatul Cazacu Dumitru în numele părții vătămate Bocșa Petru prin care a solicitat respingerea recursului ca nefondat, cu menținerea deciziei atacate.

7. Judecând recursul ordinar declarat și verificând argumentele invocate în raport cu circumstanțele cauzei Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

După cum rezultă din conținutul recursului, avocatul Lozovscaia Tatiana semnaleză faptul că, instanța de apel a examinat apelul părții apărării în lipsa inculpatului Căilean Constantin, invocând existența dosarului de căutare în privința ultimului, deși un astfel de dosar nu a fost pornit, la dosar fiind prezentă doar încheierea privind aducerea silită a ultimului. Astfel, Colegiul penal lărgit consideră că, respectiva invocare se încadrează în temeiul de drept pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazurile când judecata a avut loc fără participarea procurorului, *inculpatului*, precum și a apărătorului, interpretului și traducătorului, când participarea lor era obligatorie potrivit legii.

Examinând argumentele recursului prin prisma temeiului de casare stabilit, Colegiul penal lărgit constată că acesta și-a găsit confirmare în speța dedusă judecării, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, din considerentele ce urmează.

Conform art. 412 alin. (3) Cod de procedură penală, judecarea apelului se face cu citarea părților și înmânarea copiilor de pe apel.

Conform art. 413 alin. (1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță.

În corespundere cu art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, hotărârea instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată.

Potrivit prevederilor art. 414 alin. (1), (5) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În conformitate cu art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Colegiul penal lărgit constată că aceste prevederi legale deși sunt obligatorii, au fost ignorate la judecarea cauzei de către instanța de apel.

La acest capitol, instanța de recurs ține să menționeze, că asigurarea dreptului la apărare este una din garanțiile desfășurării procesului de judecare a cauzei cu respectarea principiului contradictorialității, întrucât participarea inculpatului în procesul penal asigură protejarea drepturilor și libertăților prevăzute de lege și contribuie la cercetarea obiectivă, sub toate aspectele și multilaterală a cauzei, ultimul având acces deplin la procesul de înlăptuire a actului de justiție în privința sa.

Potrivit art. 321 alin. (1) Cod de procedură penală, *judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului*, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol la alin. (2), precum sunt: 1) când inculpatul se ascunde de la prezentarea în instanță; 2) când inculpatul, fiind în stare de arest, refuză să fie adus în instanță pentru judecarea cauzei și refuzul lui este confirmat și de apărătorul lui sau de administrația locului de detenție a acestuia; 3) examinării unor cauze privitor la săvârșirea unor infracțiuni ușoare când inculpatul solicită judecarea cauzei în lipsa sa.

Colegiul penal lărgit, conchide că eroarea instanței de apel constă în faptul că, neavând un temei legal din cele prevăzute de art. 321 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța a purces la judecarea fondului cauzei în lipsa inculpatului Căilean Constantin, participarea căruia era obligatorie reieșind atât din categoria infracțiunilor incriminate, cât și din prevederile art. 66 alin. (2) pct. 3 Cod de procedură penală potrivit cărora inculpatul are dreptul să participe la judecarea cauzei în privința sa, iar acest drept creează obligația instanței a asigura prezența acestuia la judecarea cauzei.

Totodată, Colegiul penal lărgit atestă că instanța de apel nu și-a motivat nici într-un fel soluția privind posibilitatea judecării cauzei în lipsa inculpatului, menționând că există citarea legală a acestuia însă de fapt pe caz a fost dispusă prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 03 aprilie 2018, aducerea silită a inculpatului pentru ședința din 15 mai 2018, executarea căreia a fost neglijată de către organul în sarcina căruia a fost pusă, persoanele executante limitându-se doar la colectarea unei obligațiuni în scris de la inculpat privind prezentarea în ședința instanței de apel, însă în esență fiind ignorată executarea nemijlocită a dispoziției privind aducerea silită, or, instanța de apel urma să reacționeze corespunzător asupra neexecutării dispozițiilor sale.

Instanța de recurs accentuează, că aceste aspecte urmau a fi verificate de către instanță cu deosebită atenție, inclusiv prin prisma art. 6 din Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, care garantează dreptul persoanei acuzate de a participa în mod efectiv la procesul său penal. Acesta include, *inter alia*, nu doar dreptul de a fi prezent, ci și dreptul de a asculta și de a urmări procesul. Acest drept face parte din esența conceptului procedurii contradictorii și poate fi dedus din garanțiile prevăzute de articolul 6 § 3 - „să se apere el însuși”, „să întrebe sau să solicite audierea martorilor” și „să fie asistat în mod gratuit de un interpret, dacă nu înțelege sau nu vorbește limba folosită la audiere”.

Drept urmare, se atestă că instanța de apel în mod pripit a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului, or, instanța nu a pus în executare toate mijloacele posibile pentru asigurarea prezenței inculpatului Căilean Constantin la judecarea cauzei, lipsind careva temeiuri legale în acest sens.

Colegiul penal lărgit conchide că, instanța de apel la judecarea cauzei era obligată să verifice motivul neexecutării dispunerii repetate a aducerii silite a inculpatului.

Generalizând cele expuse mai sus, Colegiul penal lărgit menționează că la rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să se conducă obligatoriu de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să execute indicațiile instanței de recurs, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate de apelanți în cererile de apel, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată și ținând cont de motivele casării deciziei atacate, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către avocatul Lozovscaia Tatiana în numele inculpatului Căilean Constantin.

Casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2018, emisă în cauza penală în privința lui *Căilean Constantin XXXXX*, cu dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Inculpatul *Căilean Constantin XXXXX* urmează a fi eliberat imediat din penitenciar, dacă nu execută pedeapsa închisoare sau măsura preventivă - arestul, stabilite prin alte hotărâri judecătorești.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată integral la 20 decembrie 2018.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Victor Boico

Nadejda Toma

Anatolie Țurcan

Ion Guzun